

ТЮРЕНКОВА КАТЕРИНА, здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **СУХОРУКОВА АННА**,
к. н. з державного управління, доцент,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ЕКОЛОГІЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВОСТІ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Післявоєнна відбудова України вимагає нових підходів до розвитку промисловості, які поєднують економічне зростання із збереженням навколишнього середовища. Традиційні моделі виробництва, що базуються на інтенсивному використанні природних ресурсів, більше не відповідають сучасним викликам і європейським стандартам сталого розвитку. У цьому контексті екологічна модернізація промисловості стає ключовим інструментом відновлення економіки, дозволяючи одночасно підвищувати конкурентоспроможність підприємств, зменшувати викиди парникових газів і впроваджувати енергоефективні технології.

Екологічна модернізація передбачає застосування передових технологічних, управлінських і економічних рішень, які сприяють покращенню стану навколишнього середовища та забезпечують комфортні умови і високу якість життя населення [1, с.85].

Утворення та утилізація відходів стають дедалі відчутнішою проблемою як у політичному, так і в економічному вимірі розвитку територій. Обсяги відходів продовжують зростати разом із прибутковістю виробництва, а витрати на їх захоронення, як економічні, так і екологічні, невпинно підвищуються. Тому важливо прискорити перехід до екологічно безпечних технологій у ключових сферах виробництва шляхом впровадження принципів сталого розвитку на всіх етапах — від виготовлення продукції до утилізації відходів [2, с.77].

Екологічно орієнтоване управління промисловістю передбачає:

- пріоритетний контроль за станом навколишнього середовища як одного з ключових напрямів розвитку промисловості;
- підтримання балансу між внутрішнім та зовнішнім середовищем підприємств;
- визначення вимог чинних нормативно-правових актів у сфері екології для ефективного планування життєвого циклу екологічно чистої продукції та послуг;
- забезпечення відповідності виробничих процесів установленим екологічним стандартам;
- задоволення економічних потреб споживачів із мінімальним негативним впливом на довкілля;
- проведення аналізу розбіжностей між фактичними результатами та стратегічними екологічними орієнтирами розвитку промисловості;
- оцінку ефективності екологічного управління за допомогою екологічного аудиту [4, с. 221].

На кожному підприємстві, яке дбає про стан довкілля та прагне

відповідати вимогам міжнародних стандартів, необхідно формувати екологічну політику, що повністю узгоджується з його виробничою діяльністю, видами послуг та продукцією. Важливим кроком є впровадження системи екологічного менеджменту, яка забезпечує прозорість для всіх зацікавлених сторін — органів влади, суспільства та населення — і підтверджує контроль та поступове зменшення негативного впливу на навколишнє середовище. Основою такої системи є принцип постійного вдосконалення, який дає змогу екологічному менеджменту безперервно розвиватися, підвищувати свою ефективність і забезпечувати сталий розвиток підприємства.

Залежно від поточного рівня екологічної безпеки, ступеня використання природних ресурсів у виробництві та споживанні, а також рівня соціально-економічного розвитку, застосовуються різні підходи до екологізації інноваційної діяльності. На рівні підприємства для впровадження пріоритетних напрямів екологічно орієнтованого інноваційного розвитку необхідно:

- формувати та оптимізувати організаційну структуру управління і організаційно-економічні взаємозв'язки;
- забезпечувати ресурсну базу для розвитку цільових ринків, включно з пошуком джерел фінансування та оптимізацією їх структури;
- контролювати процеси інноваційного розвитку з урахуванням змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства.

Наприклад, у країні було затверджено «Стратегію розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року». Цей документ визначає сучасний стан інноваційного розвитку у порівнянні з іншими державами та подальші дії щодо створення сприятливих умов для розвитку національної інноваційної екосистеми [3, с.107]. Це дозволить створити сприятливе середовище для розвитку бізнесу та науки, забезпечить доступ до сучасних фінансових інструментів, сприятиме впровадженню екологічно орієнтованих інновацій і модернізації виробництва. Це підвищить конкурентоспроможність України на світовому ринку, активізує міжнародну співпрацю, сприятиме створенню нових робочих місць і підвищенню рівня життя населення.

Екологічна модернізація промисловості є необхідною умовою післявоєнного відновлення економіки України, оскільки дозволяє поєднати економічне зростання із захистом навколишнього середовища та відповідністю європейським стандартам сталого розвитку. Впровадження сучасних екологічно орієнтованих технологій і систем управління сприятиме зменшенню негативного впливу виробництва на довкілля, раціональному використанню природних ресурсів та підвищенню конкурентоспроможності підприємств. Важливим чинником є формування ефективної екологічної політики та впровадження системи екологічного менеджменту, що забезпечують прозорість і контроль екологічних процесів. У підсумку, екологізація промисловості виступає ключовим інструментом сталого розвитку України, здатним забезпечити не лише відновлення, а й довгострокове зростання економіки та підвищення якості життя населення.

Список використаних джерел:

1. Федоренко С. В., Василенко Л. О., Палиця С. В. Екологічна модернізація підприємництва в умовах післявоєнної відбудови України. АГРОСВІТ № 8, 2024. С. 83-89.
2. Управління відходами у глобалізованому світі: виклики та перспективи / О. В. Шебаніна, А. І. Бурковська, А. С. Полтораєк, А. В. Бурковська, А. Л. Сухорукова // Система управління відходами в циркулярній економіці: фінансові, соціальні, екологічні та енергетичні детермінанти : монографія / за заг. ред. А. С. Росохатої, М. Г. Мінченко. Суми : Сумський державний університет, 2023. С. 74-83.
3. Poltorak A., Khrystenko O., Sukhorukova A., Moroz T., Sharin O. Development of an integrated Approach to assessing the impact of innovative development on the level of financial security of households. Eastern-European of Enterprise Technologies, 2022, 1 (13-115). P. 103-112.
4. Лутковська, С. М. Модернізація системи екологічної безпеки еколого-економічного розвитку. Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 4. С. 216–225.

